EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 21.11.2024
COM(2024) 542 final

2024/0300 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193

SELETUSKIRI

Vastavalt 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (edaspidi „käibemaksudirektiiv“)[1] artikli 395 lõikele 1 võib nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal anda igale liikmesriigile loa võtta erimeetmeid kõnealuse direktiivi sätetest erandite tegemiseks, et lihtsustada käibemaksu kogumise korda või hoida ära teatavat liiki maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist.

29. aprillil 2024 saadetud ja komisjonis 2. mail 2024 registreeritud kirjaga taotles Läti Vabariik (edaspidi „Läti“) luba jätkuvalt kohaldada meedet, millega tehakse erand käibemaksudirektiivi artiklist 193, millega määratakse kindlaks käibemaksu tasumise eest vastutav isik. Sama kirjaga saatis Läti aruande kõnealuse meetme kohaldamise kohta.

4. juulil 2024 saadetud kirjas palus komisjon lisateavet, millele Läti vastas komisjonis 12. augustil 2024 registreeritud kirjaga.

Käibemaksudirektiivi artikli 395 lõike 2 kohaselt teavitas komisjon Läti taotlusest teisi liikmesriike 3. septembri 2024. aasta kirjaga ja Itaaliat 4. septembri 2024. aasta kirjaga. Komisjon teatas 5. septembri 2024. aasta kirjas Lätile, et tal on taotluse hindamiseks kogu vajalik teave.

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käibemaksudirektiivi artikli 193 kohaselt peab harilikult tasuma käibemaksu kaupu tarniv või teenuseid osutav maksukohustuslane.

Vastavalt käibemaksudirektiivi artiklile 395 võivad liikmesriigid kohaldada meetmeid, millega tehakse erand käibemaksudirektiivi sätetest, et lihtsustada käibemaksu kogumise menetlust või hoida ära teatavat maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist, kui nõukogu on neile andnud loa.

Läti taotles 29. aprillil 2024 luba jätkata pöördmaksustamismehhanismi kohaldamist puidutehingute suhtes, st teha isikud, kellele need kaubad või teenused tarnitakse, vastutavaks käibemaksu tasumise eest.

Erand Lätile oli algselt lubatud nõukogu otsusega 2006/42/EÜ[2] kuni 31. detsembrini 2009 ja nõukogu rakendusotsusega 2009/1008/EL[3] kuni 31. detsembrini 2012. Luba kohaldada kõnealust erandit pikendati seejärel nõukogu rakendusotsusega 2013/55/EL[4] kuni 31. detsembrini 2015, nõukogu rakendusotsusega (EL) 2015/2396[5] kuni 31. detsembrini 2018, nõukogu rakendusotsusega (EL) 2018/2006[6] kuni 31. detsembrini 2021 ja nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/81[7] kuni 31. detsembrini 2024.

---

1 ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.
2 ELT L 25, 28.1.2006, lk 31.
3 ELT L 347, 24.12.2009, lk 30.
4 ELT L 22, 25.1.2013, lk 16.
5 ELT L 332, 18.12.2015, lk 142.
6 ELT L 322, 18.12.2018, lk 20–21.
7 ELT L 13, 20.1.2022, lk 49–50.

Läti sõnul on puiduturg, mis on tema majanduse üks olulisemaid sektoreid, eriti tundlik käibemaksupettuste suhtes, sest turul domineerib suur hulk väikeseid kohalikke ettevõtjaid ja üksiktarnijaid ning materjalide liikumist ja sellega seotud tehinguid on väga raske jälgida. Sektoris tegutsevad ettevõtjad ei pruugi täita registreerimiskohustusi ja see võib viia deklareerimata puidutehinguteni. Seega on olemas märkimisväärne oht, et mõned ettevõtjad võivad käibemaksu maksmisest kõrvale hoida. Turu eripärast ja metsamaterjali turustamisega tegelevate ettevõtjate laadist tingituna on toimunud maksupettusi, mida Läti maksuhalduril on raske kontrollida. Kuritarvituste vastu võitlemiseks on Läti kehtestanud metsamaterjali turustamise puhul pöördmaksustamise, mis on osutunud väga tõhusaks ja vähendanud märkimisväärselt käibemaksupettust selles sektoris.

Läti sõnul ei avalda kõnealuse erimeetme pikendamine negatiivset mõju lõpptarbimise etapis kogutud käibemaksutulude kogusummale ning seega ei mõjuta see negatiivselt liidu käibemaksupõhiseid omavahendeid.

Erandid on üldiselt lubatud piiratud ajavahemikuks, et oleks võimalik hinnata, kas erimeede on asjakohane ja tõhus, ning selleks, et anda liikmesriikidele aega kehtestada riiklikul tasandil muid tavapäraseid meetmeid, et jälgida materjalide liikumist, käibemaksu tasumist ja maksukohustuslaste vastavust nõuetele, mis peaks lahendama vastava probleemi kuni erandi kehtivusaja lõpuni, muutes seega erandi pikendamise ülearuseks. Erand, millega lubatakse kasutada pöördmaksustamist, antakse ainult erandkorras konkreetsete pettuste puhuks ning see on viimane abinõu.

Läti taotles meetme pikendamist kuni 31. detsembrini 2027. Läti on võtnud kohustuse kohaldada selles sektoris käibemaksupettuse vastu võitlemiseks erinevaid meetmeid. Kavas on kehtestada mittesularahaliste maksete kohustus ja spetsiaalne jälgimisvahend, mis aitab tehinguid ja tootmisprotsesse tõhusamalt kontrollida, ning riiklikud ametiasutused kavatsevad 2026. aastaks kehtestada Läti Vabariigis registreeritud ettevõtjatele e-arvete esitamise nõude ettevõtjatevaheliste tehingute puhul. Võttes arvesse, et õiguslik ja tegelik olukord ei ole muutunud, tehakse ettepanek pikendada erandit ja lubada Lätil seda kohaldada kuni 31. detsembrini 2026. Kuni kõnealuse erandi kehtivusaja lõpuni peaks Läti saama rakendada riiklikul tasandil muid tavapäraseid meetmeid, et jälgida materjalide liikumist, käibemaksu tasumist ja maksukohustuslaste nõuetele vastavust, mis toetaksid võitlust käibemaksupettuste vastu puidusektoris ja hoiaksid neid ära.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Samasuguseid erandeid käibemaksudirektiivi artiklist 193 on võimaldatud ka teistele liikmesriikidele, Portugalile,[8] Rumeeniale[9] ja Leedule[10].

---

8 Nõukogu 24. septembri 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/1592, millega antakse Portugalile luba kehtestada erimeede, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 248, 27.9.2019, lk. 67–68).

9 Nõukogu 24. septembri 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/1593, millega muudetakse rakendusotsust 2013/676/EL, mille kohaselt lubatakse Rumeenial jätkuvalt kohaldada erimeedet, millega tehakse erand ühist käibemaksusüsteemi käsitleva direktiivi 2006/112/EÜ artiklist 193 (ELT L 248, 27.9.2019, lk 69–70).

10 Nõukogu 4. detsembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1920, millega muudetakse rakendusotsust 2010/99/EL, millega lubatakse Leedu Vabariigil pikendada selle meetme kohaldamist, millega tehakse

Kavandatud meede on seega kooskõlas käibemaksudirektiivi kehtivate sätetega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käibemaksudirektiivi artikkel 395.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Pidades silmas ettepaneku aluseks olevat käibemaksudirektiivi sätet, ei kohaldata subsidiaarsuse põhimõtet.

- **Proportsionaalsus**

Otsus käsitleb liikmesriigile tema enda taotlusel antud luba ja sellega ei määrata kohustusi.

Erandi piiratud ulatust arvestades on erimeede kooskõlas taotletava eesmärgiga.

- **Vahendi valik**

Kavandatav vahend: nõukogu rakendusotsus.

Käibemaksudirektiivi artikli 395 kohaselt on erandi tegemine ühistest käibemaksusätetest võimalik vaid komisjoni ettepaneku põhjal nõukogus ühehäälselt antud loa alusel. Nõukogu rakendusotsus on kõige sobivam õigusakt, sest selle saab adresseerida konkreetsele liikmesriigile.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesolev ettepanek põhineb Läti esitatud taotlusel ja käsitleb ainult kõnealust liikmesriiki.

- **Mõju hindamine**

Nõukogu rakendusotsuse ettepanekuga lubatakse Lätil jätkata piiratud aja jooksul pöördmaksustamise kohaldamist puidutehingute suhtes. Esialgse erandi kohaldamist õigustav olukord ei ole muutunud. Läti väidab, et hoolimata asjaolust, et pärast pöördmaksustamise kehtestamist on puidusektoris käibemaksupettuste ja käibemaksust kõrvalehoidumiste arv vähenenud, ei ole oht kõrvaldatud.

Meede oli varem lubatud 2003. aasta ühinemisaktiga[11], eelkõige selle VIII lisa 7. peatüki punkti 1 alapunktiga b, ning otsusega 2006/42/EÜ[12] toona kehtinud kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ alusel. Siiski on puidusektoris toimunud pettused aja jooksul hakanud hõlmama tehinguid, mille suhtes ei kohaldatud käibemaksu pöördmaksustamise menetlust. Näiteks puidu kõrvalsaadustega seotud tehingud. Sellest tulenevalt laiendati käibemaksu pöördmaksustamise kohaldamisala veelgi, et vähendada pettusevõimalusi. Lisaks peab puidu

---

erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 311, 7.12.2018, lk 34–35).

[11] ELT L 236, 23.9.2003, lk 33.

[12] ELT L 25, 28.1.2006, lk 31.

saaja alates 1. jaanuarist 2020 maksma saadud kauba eest ja teenuste saaja osutatud teenuste eest mittesularahaliste maksetega. Need muudatused tehti maksenõuete standardimiseks kõigil juhtudel, kui kohaldatakse pöördmaksustamist, et suurendada käibemaksupettuste vastu võitlemise meetme tõhusust.

Läti väidab, et erandi pikendamine on vajalik puidusektoris esinevate pettuste vastu võitlemiseks.

Metsandussektor on üks Läti majanduse nurgakividest. 2022. aastal moodustas puidusektoris tegutsevate kauplejate deklareeritud netokäive 7,4 % raamatupidamise aastaaruandes deklareeritud kogu netokäibest, st 6,3 miljardit eurot. Metsandussektori ekspordiväärtus oli 2023. aastal ligikaudu 2,3 miljardit eurot, mis moodustab 12,4 % riigi kogueksportidist, ning 2022. aastal oli sektoris töötavate inimeste arv 41 400 ehk 4,8 % riigi töötajate koguarvust.

Läti puiduturul domineerivad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja individuaalsed tarnijad (moodustavad üle 90 % sektori ettevõtete koguarvust), kes ostavad või müüvad puitu ning osutavad või saavad sellega seotud teenuseid.

Puidusektori maksukohustuslaste arv oli 2024. aasta alguses 11 713. Läti andmetel kaupleb 2023. aastal puidusektoris ka 13 063 füüsilist isikut, kelle kogutulu oli 219 miljonit eurot.

Kõnealuse meetme pikendamine ei avalda negatiivset mõju lõpptarbimise etapis kogutud käibemaksutulude kogusummale ning seega ei mõjuta see negatiivselt liidu käibemaksupõhiseid omavahendeid.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

Ettepanek on ajaliselt piiratud.

2024/0300 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi,[1] eriti selle artikli 395 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu otsusega 2006/42/EÜ[2] lubati Lätil kohaldada meedet, millega tehakse erand direktiivi 77/388/EMÜ[3] artikli 21 lõike 1 punktist a, et määrata kuni 31. detsembrini 2009 puidutehingute ja nendega seotud teenuste puhul käibemaksu tasumise eest vastutavaks isikuks tarne või teenuse saaja. Nõukogu rakendusotsusega 2009/1008/EL[4] lubati Lätil erandina direktiivi 2006/112/EÜ artiklist 193 jätkuvalt määrata kuni 31. detsembrini 2012 puidutehingute ja nendega seotud teenuste puhul käibemaksu tasumise eest vastutavaks isikuks tarne või teenuse saaja (edaspidi „erimeede“). Pärast rakendusotsuse 2009/1008/EL viimast muutmist kaotab kõnealune luba kehtivuse 31. detsembril 2024.

(2) Komisjonis 2. mail 2024 registreeritud kirjas taotles Läti luba jätkuvalt kohaldada erimeedet. Sama kirjaga esitas Läti aruande kõnealuse meetme kohaldamise kohta.

(3) Direktiivi 2006/112/EÜ artikli 395 lõike 2 kohaselt teavitas komisjon Läti taotlusest teisi liikmesriike 3. septembri 2024. aasta kirjaga ja Itaaliat 4. septembri 2024. aasta kirjaga. Komisjon teatas 5. septembri 2024. aasta kirjas Lätile, et tal on taotluse hindamiseks kogu vajalik teave.

---

1 ELT L 347, 11.12.2006, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj.

2 Nõukogu 24. jaanuari 2006. aasta otsus 2006/42/EÜ, millega lubatakse Lätil pikendada meetme, mis kaldub kõrvale kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist käsitleva nõukogu kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ artiklist 21, kohaldamist (ELT L 25, 28.1.2006, lk 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2006/42(1)/oj).

3 Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuues direktiiv 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, 13.6.1977, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1977/388/oj).

4 Nõukogu 7. detsembri 2009. aasta rakendusotsus 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 347, 24.12.2009, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2009/1008/oj).

(4) Läti sõnul on puiduturg, mis on tema majanduse üks olulisemaid sektoreid, eriti tundlik käibemaksupettuste suhtes, sest turul domineerib suur hulk väikeseid kohalikke ettevõtjaid ja üksiktarnijaid. Turu eripärast ja metsamaterjali turustamisega tegelevate ettevõtjate laadist tingituna on toimunud maksupettusi, mida Läti maksuhalduril on raske kontrollida. Selle kuritarvituse vastu võitlemiseks on Läti maksuhaldur võtnud puidutehingute käibemaksu puhul kasutusele pöördmaksustamise, mis on Läti esitatud aruande kohaselt osutunud väga tõhusaks ja vähendanud olulisel määral pettusi sellel turul.

(5) Üldiselt on erandid ajaliselt piiratud, et oleks võimalik hinnata erimeetme asjakohasust ja tõhusust. Erandid annavad liikmesriikidele aega kehtestada riiklikul tasandil muid tavapäraseid meetmeid, et jälgida materjalide liikumist, käibemaksu tasumist ja maksukohustuslaste vastavust nõuetele, mis peaks lahendama vastava probleemi kuni erandi kehtivusaja lõpuni, muutes seega erandi pikendamise ülearuseks. Erand, millega lubatakse kasutada pöördmaksustamist, antakse ainult erandkorras konkreetsete pettuste puhuks ning see on viimane abinõu.

(6) Läti on võtnud kohustuse kohaldada selles sektoris käibemaksupettuse vastu võitlemiseks erinevaid meetmeid. Kavatsetakse kehtestada mittesularahaliste maksete kohustus ja spetsiaalse jälgimisvahend, mis aitab tehinguid ja tootmisprotsesse tõhusamalt kontrollida. Lisaks kavatsevad riiklikud ametiasutused 2026. aastaks kehtestada Lätis registreeritud äriühingutele e-arvete esitamise nõude ettevõtjatevaheliste tehingute puhul.

(7) Seetõttu peaks Läti enne käesoleva otsuse kohase erimeetme kehtivusaja pikendamist saama rakendada muid tavapäraseid meetmeid, et võidelda käibemaksupettuste vastu puiduturul ja neid ära hoida, mistõttu erimeetme pikendamine ei oleks enam vajalik.

(8) Seepärast tuleks Lätile anda luba kohaldada erimeedet kuni 31. detsembrini 2026.

(9) Erimeetmel ei ole negatiivset mõju käibemaksust tulenevatele liidu omavahenditele.

(10) Rakendusotsust 2009/1008/EL tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsuse 2009/1008/EL artikkel 2 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 2

Käesolevat otsust kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2026.“

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Läti Vabariigile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja